

УДК 331

СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ НА СЕЛІ ТА СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МОЛОДІ

ЛАЗАРЕНКО Т.О.

*Студентка 2 курсу, відділення з підготовки молодших спеціалістів
Науковий керівник ЦАРУК Н.Г. викладач кафедри бухгалтерського
обліку, аналізу та аудиту ВП Національного університету біоресурсів та
природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»*

*У статті розглянуто сучасний проблемний стан соціально-культурного
життя молоді в сільській місцевості.*

Ключові слова: освіта, працевлаштування, ринок праці

Успішне вирішення завдань ефективного функціонування і подальшого розвитку сільськогосподарського виробництва першочергово залежить від формування справжнього господаря на українській землі, раціонального розподілу і використання трудових ресурсів, серед яких чільне місце займає сільська молодь. Лише високий рівень її трудової активності і зацікавленості в результатах своєї праці забезпечить відродження аграрного сектору економіки, сприятиме підвищенню ефективності виробництва сільськогосподарської продукції і загальному розвитку держави.

Важливі зміни характеру і змісту праці, що відбуваються нині в сільському господарстві, висувають підвищені вимоги до професійних здібностей молоді. Тому провідними напрямками діяльності суспільства повинні бути не тільки підготовка підростаючого покоління до праці, залучення його до сільськогосподарського виробництва, але й досягнення високого рівня закріплення молодих кадрів на селі, створення таких умов, які б сприяли високопродуктивній праці молоді з високою професійною майстерністю, новаторською жилкою. Забезпечення реалізації даних напрямів знаходяться в прямій залежності від духовного і патріотичного виховання молоді, адже процвітання нації залежить від доброти звичаїв, а останні – від виховання людини. Все це визначає актуальність дослідження проблеми формування

ресурсів праці сільської молоді, їх професійного самовизначення, становлення соціально-трудова відносин в умовах пореформеного розвитку сільськогосподарських підприємств.

Вагомий науковий внесок у вивчення трудових ресурсів, проблем життєдіяльності, духовного розвитку населення, насамперед жінок і молоді, та підвищення ефективності праці зробили такі відомі вчені: Н.В.Анішина, В.О.Архіпов, О.А.Бугуцький, В.В.Бовкун, М.Х.Вдовиченко, О.І.Вишняк, В.О.Джаман, Т.Р.Зарихта, О.І.Здоровцев, С.І.Іщук, Ю.М.Краснов, Г.І.Купалова, Е.М.Лібанова, І.І.Лотоцький, В.І.Лишиленко, І.О.Мартинюк, В.В.Онкієнко, М.Д. Пісістун, М.О.Пітюренко, С.І.Пирожков, В.В.Романова, І.Х.Степаненко, М.Х.Тітма, О.І. Хомра, В.Г.Швець, К.І.Якуба та багато інших. Однак багатогранність, складність і невичерпність проблем професійно-освітньої підготовки сільської молоді, її зайнятості, трудової активності та закріплення в сільській місцевості в умовах відсутності соціально-економічної стабільності, пореформеного розвитку аграрного сектору потребує нових підходів для її подальшого і всебічного вивчення.

В зв'язку з цим виникає необхідність проведення комплексних і системних досліджень соціально-культурних проблем використання праці сільської молоді стосовно умов розвитку ринкової економіки та становлення сільськогосподарського виробництва. Важливість, практичне значення, актуальність, специфічність та недостатня наукова розробка вищеназваних питань обумовили вибір теми даної наукової роботи, визначили її теоретичну спрямованість, структурну побудову і характер дослідження.

Непродумане економічне реформування села породило сьогодні цілий комплекс економічних та соціально-культурних проблем, найбільш важливою з яких, з точки зору майбутнього, є проблема працевлаштування та соціальної реалізації молоді на селі. Молодь, як ніхто інший, відчуває нинішню безперспективність і деградацію життя на селі, при першій же можливості залишає його в пошуках заробітку і кращої долі.

Українське суспільство охоплене одночасно екологічною і соціальною кризою. Спад обсягу виробленої продукції та ефективності її виробництва, зростання зовнішнього та внутрішнього боргу держави свідчить про важкий економічний та соціальний стан країни.

Поглиблення екологічних проблем свідчить про зростання обсягів шкідливих речовин, які нагромаджуються в навколишньому середовищі. Поширення інфекційних хвороб, скорочення чисельності населення та доходів громадян, зростання безробіття свідчить про негативні тенденції в соціальній сфері країни.

Як відомо, між економічною, екологічною та соціальною системами існують певні взаємозв'язки, порушення яких призводить до кризових явищ.

Українське суспільство потребує розробки макромоделі розвитку країни, яка охоплювала б усі три системи : екологічну, економічну та соціальну.

Першим кроком визначення перспектив розвитку суспільства є вивчення характеру функціональних зв'язків між системами, усвідомленні причин, що зумовлюють конфліктні ситуації в природному і соціальному середовищі, і факторів, які впливають на стан цих систем.

Природне навколишнє середовище є базисом, на якому відбувається становлення соціальної системи. Соціальна система, ступінь розвитку якої вимірюється станом здоров'я і харчування людей, досягненнями в галузі освіти, прогресивними змінами, поширенням основних свобод, охоплює систему інституцій, що впливають на економічну та екологічну системи. Вплив цих соціальних структур неоднозначний і різноплановий. Певні соціальні інституції регулюють економічну діяльність та взаємовідносини суспільства з природою. Потреба освіти, охорони здоров'я, культури та інших соціальних закладів і організацій стимулюють розвиток економічної діяльності.

У наш час розроблено концепцію «сталого розвитку», згідно з якою захист навколишнього середовища, економічний і соціальний розвиток взаємосумісні. Основою цієї концепції є досягнення сталості в трьох взаємопов'язаних системах : екологічній, економічній та соціальній.

Економічна система спрямована на збільшення виробництва товарів. Метою екологічної системи є забезпечення генетичної різноманітності, стійкості, біологічної продуктивності. Соціальна система має гарантувати різноманітність культур, соціальну справедливість і т.д. Для забезпечення сталого розвитку необхідно обрати цілі для всіх 3-х систем.

Питання економічного розвитку України необхідно вирішувати паралельно з реформуванням аграрного сектора економіки. У свою чергу реформування аграрного сектора залежить від вирішення соціальних проблем села. Соціальна спрямованість аграрної реформи об'єктивно зумовлюється тим, що у сільській місцевості проживає і в найближчій перспективі проживатиме близько третини населення України. В агропромисловому виробництві зосереджено значну соціально-економічного потенціалу суспільства : задіяне найбільше багатство країни – 41.8 млн. га сільськогосподарських угідь, загальна грошова оцінка яких дорівнює 306.8 млрд. грн.

Україна має великі масиви родючих земель і сприятливі кліматичні умови, що дає можливість вирощувати урожаї сільськогосподарських культур не нижчі за ті, які одержують фермери країни ЄС при відносно вищих витратах на їх вирощування. Отже, наша країна має всі можливості зайняти достойне місце на міжнародних ринках сільськогосподарської сировини та продуктів харчування. На нинішньому етапі частка продукції АПВ в загальному обсязі вітчизняного експорту становить близько 14 %, однак мешканці села, які причетні до його виробництва ледве зводять кінці з кінцями при найнижчих у державі оплаті праці й рівні соціального забезпечення. Особливе занепокоєння викликає занепад соціальної інфраструктури. Згідно з інформацією Комітету Верховної

ради з питань аграрної політики і земельних відносин лише 5 % житлового фонду сільської місцевості мають централізоване опалення, 12% забезпечені водопостачанням і 34 % природним газом. Лише за останні п'ять років у 356 селах України закрито школи, а в 2496 – й дитячі дошкільні заклади. 2498 сіл залишилися без закладів культури, 526 – дільничних лікарень.

Величезні втрати понесли галузі соціальної інфраструктури: освіта, охорона здоров'я, культура, масові види спорту, що призвело до професійної деградації сукупної робочої сили в агропромисловому комплексі.

У нашій країні село було й залишається надійною та найважливішою підвалиною, на якій тримається держава. Наукою доведено, що рівень виробництва в країні перебуває у прямій залежності від відповідних показників аграрного сектора економіки. Село не тільки виконує функцію продовольчого і сировинного забезпечення держави, а й залишається носієм та продовжувачем самобутніх матеріальних, культурних, моральних надбань і традицій минулих поколінь, українського менталітету. Саме тому ситуація з нинішнім реформуванням агропромислового комплексу значною мірою визначає соціально-економічне становище і соціальну напруженість у суспільстві в цілому.

Знання, освіта – це стратегічний капітал. Тому необхідно розвивати послуги виховання та освіти. Освіта має стати реальним фактором довгострокового сталого соціально-економічного розвитку в країні, а значить – і благополуччя її громадян. Головне завдання освіти – формувати працівників, здатних до активної діяльності у всіх сферах. Нині освіта визначає становище не лише людини в суспільстві, а й держави у світі. Саме випереджаючий розвиток освіти має вивести Україну з кризи, забезпечити майбутнє нації і гідне життя кожному громадянину. Тепер потрібні виробники нового плану, і система освіти повинна належним чином їх готувати. Навчальні заклади мають готувати конкурентоспроможного учасника ринку праці. Для цього їм необхідно перейти на підготовку спеціалістів широкого профілю, здатних успішно трудитися на підприємствах різних типів і форм власності, відкривати власний бізнес, займати основну позицію в послугах можливостей реалізувати набуті знання, вміння, навички.